



## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “ การวิเคราะห์ทางปี่ในเพลงลาวแพน ” นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าจากเอกสาร ตำราทางวิชาการ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลต่างๆ ที่นำมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 6 ประเด็น คือ

1. ความหมายของเพลงเดี่ยว
2. ลักษณะและจุดมุ่งหมายของเพลงเดี่ยว
3. เพลงลาวแพน
4. เทคนิคและวิธีการบรรเลงปี่ใน
5. ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์เพลง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 1. ความหมายของเพลงเดี่ยว

เพลงเดี่ยว คือ เพลงที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีจำพวกเครื่องดำเนินทำนองเพียงชิ้นใดชิ้นหนึ่ง โดยเฉพาะ อันได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฉิ่งวงใหญ่ ฉิม จะเข้ เป็นต้น และในการบรรเลงเดี่ยวนั้นก็จะมีเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ คือ ฉิ่ง ฉาบ หรือ โทนรำมะนา เพลงที่บรรเลงก็ได้แก่เพลงไทยที่มีอยู่แล้ว สุดแล้วแต่ว่าครูดนตรีท่านใดจะนำเพลงอะไรมาแต่งเป็นเพลงเดี่ยวขึ้นใหม่ ซึ่งในการแต่งเพลงเดี่ยวก็น่าจะคำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างทำนองเพลงกับเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงด้วย ( ประดิษฐ์ อินทนิล , 2526 : 20)

สมบัติ จำปาเงิน ได้กล่าวถึงความหมายของเพลงเดี่ยวไว้ว่า การเดี่ยวเป็นการบรรเลงดนตรีด้วยเครื่องดนตรีชิ้นเดียว ( สมบัติ จำปาเงิน , 2526 : 120 )

เพลงเดี่ยว หมายถึง เพลงที่ใช้สำหรับบรรเลงแสดงฝีมือของนักดนตรี หรือเป็นเพลงที่ใช้สำหรับบรรเลงแสดงอารมณ์ต่างๆ การบรรเลงแสดงอารมณ์ต่างๆ การบรรเลงทางเดี่ยวจำเป็นต้องมีทางเฉพาะการบรรเลงของแต่ละเครื่องดนตรี ( มนตรี แยมกสิกร , 2524 : 73 )

เพลงเดี่ยว หมายถึง เพลงที่ครูดนตรีได้แต่งขึ้นเป็นทางพิเศษ สำหรับบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี ( ราชบัณฑิตยสถาน , 2540 : 109 )

สรุปได้ว่า เพลงเดี่ยว หมายถึง เพลงที่ครูดนตรีได้แต่งขึ้นเป็นทางพิเศษ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างทำนองเพลงกับเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง และตัวของผู้บรรเลง

## 2. ลักษณะและจุดมุ่งหมายของการบรรเลงเพลงเดี่ยว

การบรรเลงเดี่ยวนี้มีไว้จะหมายความว่า การบรรเลงคนเดียวแล้วจะเป็นการบรรเลงเดี่ยว การบรรเลงเดี่ยวนั้น เพลง ทำนอง และผู้บรรเลงจะต้องเหมาะสมที่จะเป็นการบรรเลงเดี่ยวด้วยจึงจะใช้ได้ อันที่จริงการบรรเลงเดี่ยวนั้น ก็มีไว้จะบรรเลงผู้เดียวจริงๆ เวลาบรรเลงเดี่ยวมักจะมีเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ เช่น โทณ รำมะนา หรือ สองหน้า กับ ฉิ่ง สำหรับควบคุมหน้าทับบรรเลงไปด้วย ( มนตรี ตราโมท , 2527 : 96 )

การบรรเลงเพลงเดี่ยวนั้นมีจุดประสงค์สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อแสดงสติปัญญาของผู้คิดประดิษฐ์วิธีบรรเลงเพลงเดี่ยวนั้น
2. เพื่อแสดงความแม่นยำของผู้บรรเลง
3. เพื่อแสดงฝีมือและเมืคพรายของผู้บรรเลง ( ราชบัณฑิตยสถาน , 2540 : 69 )

บุญเชิด พิณพาทย์ ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการบรรเลงเพลงเดี่ยวนั้นว่ามี 3 ประการ ดังนี้

1. แสดงทำนองเพลงที่ครูได้ตบแต่งขึ้นไว้ไว้อย่างไพเราะและวิจิตร สมที่บรรเลงอวดได้
2. แสดงว่าผู้บรรเลงมีความแม่นยำ จดจำทำนอง เมืคพรายและวิธีการที่วิธีการที่ครูแต่งได้ประดิษฐ์ไว้ไว้นั้นอย่างถ่องถ้วนทุกประการ
3. แสดงว่าผู้บรรเลงมีความสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดนั้นๆ ได้ตามที่ครูผู้แต่งได้ประดิษฐ์ไว้ ไม่ว่าจะโลดโผน พลิกแพลงเพียงใด ก็สามารถทำได้ถูกต้องคล่องแคล่วไม่มีบกพร่อง ( บุญเชิด พิณพาทย์ , 2540 : 6 )

การบรรเลงเดี่ยว ผู้บรรเลงจะต้องมีความพร้อมในทุกๆด้าน คือ แม่นมือ แม่นเสียง แม่นเพลง และ แม่นจังหวะ ในการบรรเลงเดี่ยวนั้นก็เช่นเดียวกัน จุดประสงค์ก็เพื่ออวดทาง อวดความแม่นยำ และอวดฝีมือของผู้บรรเลง สำหรับเพลงเดี่ยวของเครื่องดนตรีปี่ในที่นิยมเดี่ยวนั้น มีดังนี้

1. เพลงเดี่ยวนกขมื่น
2. เพลงเดี่ยวสุดสงวน
3. เพลงเดี่ยวพญาโศก
4. เพลงเดี่ยวสารถิ
5. เพลงเดี่ยวแขกมอญ
6. เพลงเดี่ยวลาวแพน
7. เพลงเดี่ยวเชิดนอก
8. เพลงเดี่ยวกราวโน
9. เพลงทยอยเดี่ยว

ในบรรดาเดี่ยวทั้งหลายเหล่านี้ แต่ละเดี่ยวก็จะมีเม็ดพรายและการประดับทำนองต่างๆกัน ให้ความรู้สึกและความเปล่งปลั่งแปลกคาน่าที่แตกต่างกัน แต่ในทุกเดี่ยวจะมีความงดงามวิจิตรพิศดารที่เรียกได้ว่าเป็นสุดยอดของการบรรเลงปีใน

สรุปได้ว่า ในการบรรเลงเดี่ยวมีจุดมุ่งหมาย คือ เพื่ออวดทางของผู้ประพันธ์ อวดความแม่นยำ และอวดฝีมือของผู้บรรเลง

### 3. เพลงลาวแพน

เพลงลาวแพน เป็นเพลงที่นักดนตรี นิยมนำมาบรรเลงเป็นเพลงเดี่ยวอวดฝีมือกันมาก เพลงหนึ่ง ประวัตินั้นเล่ากันว่า เพลงนี้มีต้นเค้ามาจากเพลงที่นิยมร้องเล่นกัน ในหมู่เชลยชาวลาว ที่ไทยกวาดต้อนมาจากเมืองเวียงจันทร์ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ท่วงทำนองเพลงนี้ มีทั้งความอ่อนหวาน และสนุกสนาน ต่อมานักดนตรีไทยเห็นว่าเพลงนี้มีท่วงทำนองแปลกไพเราะน่าฟัง จึงนำมาปรุงแต่งเพิ่มเติมเสียใหม่ให้สนุกสนานเร้าใจที่เรียกกันว่า “ ออกซุ่ม ” ก่อนที่จะจบการเดี่ยว ( [www.dontrethai.com](http://www.dontrethai.com) )

เพลงลาวแพน บางทีก็เรียกลาวแพนใหญ่ ซึ่งคู่กับลาวแพนน้อยเป็นสำเนียงทางภาคอีสาน แม้เพลงพื้นเมืองของภาคอีสานในสมัยนี้ก็ยังมีคล้ายคลึงกับลาวแพนหรือลาวแพนใหญ่นี้บางท่านสันนิษฐานว่าเดิมคงจะชื่อลาวแคน คือเพลงลาวที่เป่าแคน แล้วจึงเรียกเพี้ยนมาเป็น ลาวแพน คู่ก็ใกล้เคียงและอาจถูกต้องก็ได้ แต่ว่าในโบราณก็มีการพ้องราชชนิดหนึ่ง เรียกว่ารำแพนหรือพ็อนแพน จะมาจากเพลงสำหรับพ็อนชนิดนี้ได้บ้างกระมัง ทั้งนี้ก็สุดแล้วแต่ท่านผู้รู้จะวินิจฉัย แต่เพลงลาวแพนสำหรับเดี่ยวนี้ท่านโบราณจารย์ ก็ได้้นำเพลงลาวต่างๆ เข้ามาติดต่อกันเป็นเรื่องไปอีกหลายเพลง เช่น เพลงลาวสมเด็จ ลาวแพนน้อยเป็นต้น และในโบราณทีเดียวก็ดูเหมือนจะคิดผูกขึ้นสำหรับเดี่ยวปีในเท่านั้น ต่อมาจึงถึงจะเซ้ แล้วจึงได้แผ่ออกไปถึงเดี่ยวเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ทุกอย่าง ( มนตรี ตราโมท , ฟังและเข้าใจดนตรีไทย , 2523 : 560 )

#### บทร้องเพลงเดี่ยวลาวแพน

เนื้อที่ 1

น้ำกาหลงใสไหลหลังควะควังคว้าง	แลอ้างว่างหวีหวอนกำสรวลแสน
ค่านิ่งความยามยากจากเมืองแมน	ตกมาอยู่ด้าวแดนอรัญวา
พระเพื่อนแพงเอย	พี่บ่เคยตกยาก
แสนระกำลำบาก	เหน้อยยากนี้หนักหนา
พลัดทิ้งบุรินทร์ถิ่นฐาน	พลัดทิ้งศฤงคารบุญญา
พลัดทิ้งสนมทั้งข้า	ทั้งเสนาทั้งไพร่นาย

พลัดทั้งพระแม่พระเมีย	มาหาเสียเอากาย
พลัดทั้งเผ่าทั้งพงศ์	ผองจตุรงค์ก็แลหาย
ฤทธิเสน่ห์สาวเหนียว ฤทธิเสน่ห์สาวรัง	จนคลุ้มจนคลั่งสวิงสวาย
แทบจะตายเสียแล้วนี่เหนอ	ในเณรดงแดนแสนกันดารฯ

( พระลอ พระนิพนธ์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ )

## เนื้อที่ 2

น้ำเชียวเหลียวแลเบิ่งตา	เจ้าเมืองบนมาก็โศกศัลย์
บ่ได้เห็นหน้าสารพัน	แม่ขวัญตาพอบ่เห็นเอย
ขามนี้แม่จะเสรำเจ้าสร้อยฟ้า	ไกลตาแม่แล้วแก้วแม่เอย
บ่ได้คืนหลังเหมือนยังเคย	เฮ้ย่านเจ้าไทยกุดหัวทิ้ง
เหลียวหลังหาเหลียวหน้าให้	ก็บ่ได้เห็นทางข้างดลิ่ง
สองกรซ่อนอกอยู่เอื้อง	โอะตายจริงหรือตายห่อนซ่อนอกครวญ
คิดไปใจหายเสียตายหนัก	คิดถึงถูกรักแล้วโหยหวน
อกใจว่าห่วยอยู่เรรวน	โอะจะจนจะค้ำแล้วกรรมเอย
ข้างโคลงโยงกันมาแหน	ลูกน้อยตามแน่นบ่ห่างเห
ถึงพะเนียดร้อง โอ้อยู่โพล่เพล้	เขาจับลูกทูปเตเข้าใส่ซอง

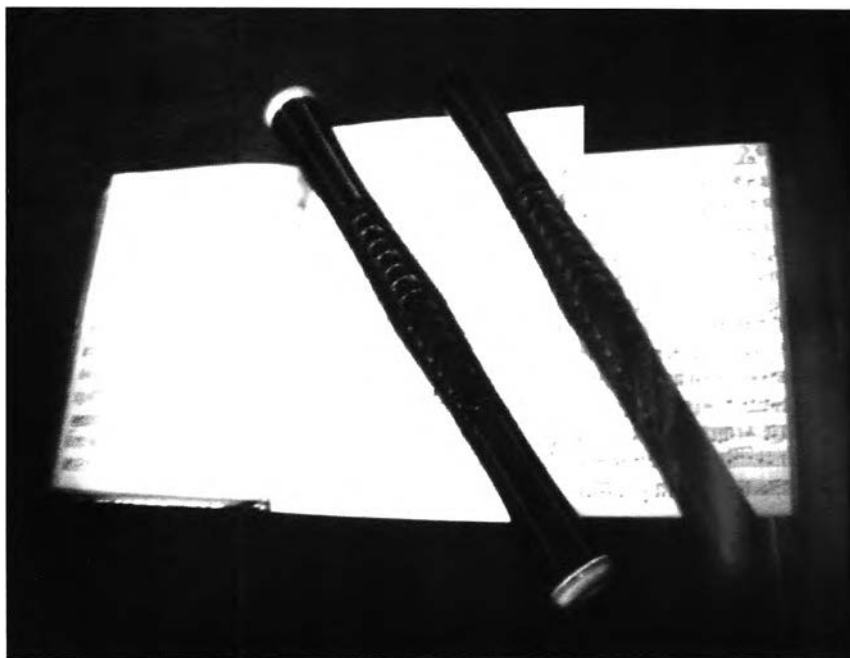
## เนื้อที่ 3

ศศิธรส่องสว่างกระจ่างฟ้า	ชาวประชาเรงรินชื่นใจแสน
จะคูไหนดงามสิ้นทั้งดินแดน	เหมือนเมืองแมนแดนด้าวชาวทวา
โอ้พวกเราเอย	ใครบ่เคยเห็นบ้าง
ดวงจันทร์แจ่มกระจ่าง	แลสว่างเวหา
ขอเชิญพวกเราพี่น้อง	มารำร้องกันเถิดหนา
มาชมแสงจันทร์แจ่มฟ้า	ให้ชื่นอุราเรง
มาร่วมบันเทิงกันเถิดหนอ	เพื่อนเกลอพี่น้อง
ร้องรำเอย	สู่เพื่อนเอยฯ

( พล.ต. หลวงวิจิตรวาทการ แต่ง )

#### 4. เทคนิคและวิธีการบรรเลงปี่ใน

##### ปี่ใน



ปี่ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่ทำด้วยไม้ที่เรียกว่า “ เล่าปี่ ” ทำด้วยไม้แก่นหรือไม้จริง เช่น ไม้ชิงชัน ไม้พะยุง ต่อมาผู้มีผู้นำวัตถุอย่างอื่นมาทำเล่าปี่ เช่น งา ศิลา โดยกลึงให้เป็นรูปบานหัวบานท้าย ช่วงกลางป่อง เจาะภายในกลวงตลอด ทางหัวใส่ลิ้นเป็นช่องรูเล็ก ทางท้ายปากรูใหญ่ ใช้ งา ชัน หรือวัตถุอย่างอื่นมาหล่อเสริมตอนหัว และตอนท้ายขึ้นอีกประมาณข้างละ 0.5 ซม. เรียกว่า “ ทวน ” ทางหัวเรียกว่า “ ทวนบน ” และทางท้ายเรียกว่า “ ทวนล่าง ” ช่วงป่องกลางนั้นเจาะรูนิ้วสำหรับเปลี่ยนเสียงเรียงลงมาตามข้างเล่าปี่ 6 รู คือ รูตอนบนเจาะเรียงลงมา 4 รู แล้วเว้นระยะเล็กน้อยเจาะรูล่างอีก 2 รู ตอนกลางเลามักกลึงคว้นเป็นเกลียวคู่ 14 คู่ ไว้ระยะพองาม และตอนหัวท้าย ตรงคอดเล็กคว้นอีกข้างละ 4 เกลียว เกลียวคว้นเหล่านี้กันลิ้น และทำให้รูปทรงของปี่สวยงามขึ้น ที่รูเป่าตอนทวนบนใส่ลิ้นปี่สำหรับเป่า ลิ้นปี่ทำด้วยใบตาลซ้อน 4 ชั้น ตัดกลมผูกติดกับท่อลมเล็ก ๆ ซึ่งเรียกว่า “ กำพวด ” กำพวดนี้ ทำด้วยทองเหลือง เงิน นาก หรือโลหะอื่น ๆ มีลักษณะเรียวยาวประมาณ 5 ซม. วิธีผูกเชือกให้ลิ้นใบตาลติดกับกำพวดนั้น เรียกกันว่า “ ผูกตะกรุดเบ็ด ” หัวกำพวดที่จะสอดเข้าไปในช่องทวนบน โดกว่าทางปลาย ที่ผูกลิ้นใบตาลเล็กน้อย และมักใช้ถักหรือเคียนด้วยเส้นด้ายสอดเข้าไปในเล่าปี่พอมิดที่พันด้าย ปี่ชนิดนี้แต่เดิมใช้เป่านำวงดนตรี และใช้กับวงเครื่องดีเป็นหลัก จึงเรียกวงดนตรีชนิดนี้ว่า “ วงปี่พาทย์ ” แต่ก่อนวงดนตรีวงหนึ่ง ๆ ใช้ปี่เพียงเลาเดียวสำหรับบรรเลงประกอบการเล่นหนังใหญ่ การแสดงโขนละครนอก ซึ่งผู้ชายเป็นผู้แสดง ต่อมาเมื่อมีการปรับปรุง ละครใน โดยใช้ผู้หญิงเป็นผู้แสดง และ

ปรับปรุงโขนเป็นอย่างโขนโรงในขึ้น จึงแก้ไขเครื่องดนตรีให้เหมาะสม โดยเฉพาะ ปี่ ที่ใช้เป่ากัน มาแต่ก่อนนั้นได้แก้ไขขนาดและปรับเสียงใหม่ให้มีเสียงใหญ่และนุ่มนวลขึ้น เรียกปี่ที่แก้ไขใหม่นี้ว่า “ ปี่ใน ” และเรียกปี่ที่ใช้อยู่เดิมว่า “ ปี่นอก ” ส่วนปี่ที่ใช้เป่าประกอบการเล่นหนังใหญ่ ซึ่งมีขนาดและสำเนียงอยู่กลาง ระหว่างปี่นอก กับปี่ในนั้นเรียกว่า “ ปี่กลาง ” ปี่ของไทยจึงมีขึ้น 3 ขนาดด้วยกัน คือ

1. ปี่นอก มีขนาดเล็ก ยาวประมาณ 31 ซม. กว้างประมาณ 3.5 ซม.
2. ปี่กลาง มีขนาดกลาง ยาวประมาณ 37 ซม. กว้างประมาณ 4 ซม.
3. ปี่ใน มีขนาดใหญ่ ยาวประมาณ 41 – 42 ซม. กว้างประมาณ 4.5 ซม.

ภายหลังมีผู้คิดสร้างปี่อีกขนาดหนึ่ง เรียกกันว่า “ ปี่นอกต่ำ ” ขนาดและเสียงอยู่ระหว่างปี่นอกกับปี่กลาง ปี่ที่พูดถึงในหนังสือโบราณ เช่น ในไตรภูมิพระร่วงและในกฎมณเฑียรบาล เป็นต้น หรือเช่นที่พูดกันติดปากว่า “ ปี่พาทย์ราดตะโพน ” น่าจะหมายถึง ปี่นอก ซึ่งมีมาแต่โบราณ ก่อนที่ยังไม่มีชนิดอื่น เช่น “ ปี่ในและปี่กลาง ” จึงเรียกแต่ว่า “ ปี่ ” เปล่าๆ ก็เป็นที่หมายรู้กัน แต่ในสมัยนี้ในการบรรเลงในวงปี่พาทย์ ปี่นอกกับปี่กลาง จะไม่ได้ใช้กัน คงใช้แต่ปี่ในเป็นหลัก “ ปี่พระอภัยมณี ” วีรบุรุษในนิทานกลอนสุภาพเรื่องพระอภัยมณี ของท่านกวีสุนทรภู่ นั้น ก็คงน่าจะเป็น ปี่ใน มากกว่าปี่ชนิดอื่นที่กล่าวมาข้างต้น

ลักษณะการบรรเลงปี่แต่ละชนิดนั้นใช้บรรเลงร่วมกับวงปี่พาทย์ และมีหน้าที่เป็นประธานของวงปี่พาทย์ ทำเสียงโหยหวนคล้ายเสียงร้องหรือเสียงพูด เช่น ในการเดี่ยว เพลงเชิดนอก จับสุดท้ายจะเป่าคล้ายเสียงพูด ว่า “ จับให้ติดตีให้ตาย ” และในการว่าดอกลงในเพลงลา ของปี่พาทย์เสภา เช่นกัน บางครั้งปี่ต้องมีการเก็บโหยหวนบ้างไปกับทำนองเพลง เป็นต้น นอกจากนี้ปี่ยังมีกลเม็ดเด็ดพรายในการบรรเลง เช่น การพรม ปรีบ โปรย การตีนิ้ว การตอด และการใช้ระดับเสียงที่ต่ำๆ ตลอดจน สูงแหลม เล็ก ทำให้เกิดความไพเราะอ่อนหวาน ได้รสทางดนตรี ในการฟังเป็นอย่างยิ่ง ( ปี่บ คงลายทอง , 2538 : 30 )

อนันต์ สบถุญ์ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า ปี่เดิมคงใช้เป่าในวงดนตรี และ ใช้บรรเลงกับเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี เป็นหลักอันเป็นเหตุที่มาของการเรียกชื่อวงดนตรีว่า “ วงปี่พาทย์ ” ดังนั้นบทบาทของปี่ในสมัยโบราณถือว่าปี่เป็นประธานของวง เป็นผู้นำวงปี่จึงมีหน้าที่เป็นผู้ขึ้นต้นหรือขึ้นเพลงเช่นขึ้นเพลงเช่น ขึ้นรัวประลองเสภา โหมโรง เสภา เพลงช้า หรือเพลงเรื่อง เชิดตระเป็นต้น นักดนตรีทุกคนทราบดีว่า ถ้าจะบรรเลงเพลงเหล่านี้ ผู้ที่ทำหน้าที่ขึ้นเพลงคือ คนปี่ ( อนันต์ สบถุญ์ , 2533 : 43 )

นอกจากนี้ ปี่ยังมีหน้าที่ อีกอย่างหนึ่งคือ การเป่าเลียนเสียงคนร้อง ซึ่งถือว่าในบรรดาเครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ทั้งหมด ปี่ในน่าจะเป็นเครื่องดนตรีที่สามารถเป่าเลียนเสียงคนร้องได้ คล้ายคลึงมากที่สุด จึงเป็นหน้าที่อีกอย่างหนึ่งของคนปี่ โดยเฉพาะปี่ใน เช่น การเป่าว่าดอกลง

ในเพลงเต่ากินผักบุ้ง เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง เพลงนกขมิ้น หรือเป่าเทียนเสียงคนร้อง ประกอบการรำฉุยฉาย เป็นต้น

### 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จำคม พรประสิทธิ์ ได้ทำการศึกษาผลงานเพลงเดี่ยวลาวแพนทาง จะเข้ของคุณครู ละเมียด จิตตเสวี โดยผลของการวิจัยพบว่า “ ลักษณะเพลงเดี่ยวของคุณครูละเมียดสามารถใช้ ลักษณะการคิดทึ่งนอยได้อย่างเหมาะสม เสียงจะเข้มีความชัดเจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ การปรากฏ ความเข้มของกลวิธีพิเศษในเพลงเดี่ยวมีสัดส่วนที่พอเหมาะ ลักษณะการดำเนินทำนองหรือกลอน เพลงยึดโครงของทำนองหลักควบคู่อย่างสม่ำเสมอเป็นลักษณะที่แตกต่างจากศิลปินอื่น ” ( จำคม พรประสิทธิ์ , 2538 : ง )

วิจัยเรื่อง “ วิเคราะห์ลาวแพนทางจะเข้ ” สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยประสาร วงศ์วิโรจน์รักษ์ เนื้อหาว่าด้วย ประวัติเพลงลาวแพน และวิเคราะห์สำนวนเพลงเดี่ยวลาวแพนจะเข้ในทางดนตรีล้วน ไม่มี การศึกษาซึ่งสัมพันธ์กับทำรำ ( ประสาร วงศ์วิโรจน์รักษ์ , 2530 )

ชนะชัย กอผจญ การศึกษาเพลงเดี่ยวลาวแพนทางจะเข้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา องค์ประกอบ เทคนิคและเมื่อดพรายของคุณครูละเมียด จิตตเสวี ซึ่งประกอบด้วยเพลงเกร็ด 7 เพลง คือ ดั้นเพลงลาวแพนใหญ่ เพลงลาวแพนใหญ่ เพลงลาวแพนน้อย เพลงลาวสมเด็จ เพลง ลาวลอดค่าย เพลงลาวจับไม้ และเพลงลาวซุ่ม ( ชนะชัย กอผจญ , 2547 )

อาศรมศึกษา เดี่ยวกระจับปี่เพลงลาวแพน : อาจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน โดยณัฐชยา ไชยศักดิ์ ผลของการศึกษาพบว่าในแต่ละประโยคของเพลงลาวแพน มักมีการซ้ำให้เป็น 2 เที้ยว เสมอ ในเที้ยวแรกมักจะเป็นการคิดแบบห่างๆ หรือมีการกรอเข้ามาแต่ในเที้ยวหลังมักเป็นการเก็บ แต่ที่มีอยู่ตลอดคือ การคิดคู่ประสาน ซึ่งพบทั้ง คู่ 4 คู่ 5 คู่ 6 และคู่ 8 ซึ่งเป็นเทคนิคอีก ประการที่ช่วยผ่อนแรงผู้คิดแทนการรวไม้คิดได้ ( ณัฐชยา ไชยศักดิ์ , 2541 : 93 )

อาศรมศึกษา : คุณครูสุวิทย์ แก้วกระมล โดยอนงค์ จิตรมณี ผลของการศึกษาพบว่าท่าน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี อารมณ์ครึกครื้น สนุกสนาน มีอัธยาศัยดีเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย และมีความ เมตตาต่อบุคคลิษย์ทุกคน ท่านจะถ่ายทอดวิชาความรู้เทคนิคต่างๆ ที่ท่านได้รับการศึกษามาให้กับ ลูกศิษย์โดยมิได้ปิดบัง ( อนงค์ จิตรมณี , 2541 : 50 )

อนงค์ จิตรมณี ได้ทำการศึกษากรรมวิธีการสร้างปี่ใน โดยผลของการวิจัยพบว่าในด้าน กรรมวิธีการสร้างปี่ใน ควรจะมีโรงงานสร้างปี่ในที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้นหลายๆแห่ง โดยแต่ละแห่ง ควรไปศึกษาหาความรู้จากช่างผู้มีฝีมือในการสร้างปี่ใน และนำมาปรับปรุงวิธีการสร้างงานของตน ให้ดีขึ้น เพื่อจะได้มีปี่ในที่มีความเป็นมาตรฐาน สวยงาม และมีคุณภาพเสียงที่ดีทุกเลา ( อนงค์ จิตรมณี , 2543 : 112 )

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การเติบโตปีในเพลงลาวแพน ดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่างๆ มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์ ซึ่งนับว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาและวิเคราะห์ในครั้งนี้เป็นอย่างมากในด้าน

- ประวัติชีวิต
- ทำนองเพลง
- วิธีการวิเคราะห์บทเพลง